

Nr. 6 nævnte Personer bliver høistbydende, afgaaer en Fjerdedeel i Kjøbsummen." Jeg skal nu ikke bestride Berettigelsen til at fremkomme med et saadant Forslag, ikke bestride Berettigelsen af den Anskuelse, der ligger til Grund derfor, thi den deles af mange hæderlige og udmærkede Mænd, og har desuden fundet Tilslutning hos den høie Regjering og hos Folkethinget. Jeg skal derfor, som sagt, ikke bestride dens Berettigelse, jeg kan kun ikke dele den. Jeg kan ikke erkjende, at der eksisterer en ældgammel Sædvane, ifølge hvilken man skulde kunne paalægge Godseieren som en Pligt at afgive en saadan Deel af Eiendommens Værdi, som Fæsterens Efterladte vare berettigede til at faae, naar Fæstecontracten var udløben. Jeg kan ikke forene det med mit Begreb om, hvad der er ret og billigt; men jeg kan, som sagt, respectere en Anskuelse, der er afvigende fra min. Men selv for de ærede Medlemmer, der dele den af min høitærede Collega i Udvalget udtalte Anskuelse, maa det jo dog være indlysende, at man ved at give Fæsteren Sikkerhed for, at hans Efterladte efter Fæstets Ophør kunne komme i Besiddelse af Fæstegaarden for de tre Fjerdedele af dens Værdi, bewirker, at Fæsteren vil være mere tilbøielig til at erhverve Gaarden ved frivillig Overeenskomst, end han vilde være i det Dødtid, han ikke havde Sikkerhed for en saadan billig Adkomst til Gaarden. Det er en Ting, som ligeledes Alle ere enige om, at man i en saadan Lov saavidt muligt bør indsætte Bestemmelser, der sigte til at fremme frivillig Overgang af Fæstegods til Selveiendom, saaledes at Lovens tvingende Bestemmelser faae saa lidt Anvendelse som mulig. Men jeg troer, at en Bestemmelse om, at Fæsterens Efterladte efter hans Død skulde kunne kjøbe Gaarden for de tre Fjerdedele af dens Værdi, vil svække Lysten og Tilbøieligheden hos Fæsterne til at modtage billige Tilbud fra Godseiernes Side; naar en Fæster sidder paa billige Vilkaar, ligger det nær at antage, at han vil blive siddende for den billige Afgift, til hans Fæste-

contract er udløben, med den Forvisning, at hans Efterladte ialfald have Adkomst til Gaarden for tre Fjerdedele af dens Værdi. Jeg har dernæst troet, at det Billighedskrav, som Fæsterens Efterladte unægtelig have til fortrinnsvis Adkomst til Gaarden ved Fæstets Udløb, vil kunne fyldestgøres paa en bedre og hensigtsmæssigere Maade, nemlig naar Staten til indirecte Fordeel for disse giver Afkald paa endeel af den Afsløningssum, som i andre Tilfælde vil være at erlægge, nemlig naar Gaarden ved Auction sælges til Andre. Jeg troer, at den Omstændighed, at hverken Godseierne eller Fæsterne kunne siges at have Fordeel af, at Gaarden kommer til Auction, vil bidrage overordentlig meget til, at begge Parter ville indsee, at det er en Sag, som bedst og billigst ordnes mellem dem selv. Jeg har derfor tilladt mig med Hensyn til Punkt 8 og 9 at foreslaae Endringer, sigtende til at bringe de Anskuelser, jeg her har udtalt, ind i Dagsordenen, saaledes at, naar en Gaard ved Auction sælges til Fremmede eller til Godseieren selv, vil der være at indbetale $\frac{1}{3}$ af Afsløningssummen som Vederlag for den øjeblikkelige Opgivelse af Fæstetvungen, men at, forsaavidt Fæsterens Efterladte kjøbe Gaarden, Staten da nøies med en Afsløningssum, der er litig Halvdelen af, hvad jeg før nævnte. Man vilde derved give Fæsterne og Godseierne en tydelig, klar og alvorlig Anviisning paa at jævne dette Forhold imellem sig uden Lovgivningsmagtens Mellemtkomst. Jeg troer ikke, at $\frac{1}{3}$ af Eiendommens Værdi som Afsløningssum for Fæstetvungen vilde være for meget for Godseieren at betale, og den vilde tillige afgive et Værn mod en altsfor stærk Overgang af Fæstegods til Eieren selv. Jeg maa altsaa ønske, at forsaavidt det maatte blive nødvendigt at fremkomme med en Lov om Fæstes Overgang til Selveiendom, man da saavidt muligt vil have Blikket rettet paa at vedtage Bestemmelser, som kunne bære her imod frivillige Overeenskomster. — Jeg skal kun tillade mig endnu med et Par Ord nærmere at præcisere min